

ชื่อวิทยานิพนธ์ การใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านเพื่อสร้างเสริมสุขภาพในระยะตั้งครรภ์:
กรณีศึกษาสตรีไทยมุสลิมในภาคใต้

ผู้เขียน นางสาวจินตนา หาญวัฒนกุล

สาขาวิชา พยาบาลศาสตร์

ปีการศึกษา 2547

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนาทางการแพทย์พยาบาลครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อบรรยายและอธิบายการสร้างเสริมสุขภาพในระยะตั้งครรภ์โดยใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านของสตรีไทยมุสลิมในภาคใต้ ผู้ให้ข้อมูลคือ สตรีตั้งครรภ์ไทยมุสลิมและประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนแห่งหนึ่งในภาคใต้ โดยคัดเลือกสตรีตั้งครรภ์ด้วยวิธีกำหนดคุณลักษณะ (criterion sampling) ร่วมกับวิธี สโนว์บอลล์ (snowball sampling) เป็นผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 16 คน และประชาชนในชุมชนที่ผู้ให้ข้อมูลหลักอ้างถึงว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านของสตรีตั้งครรภ์ เป็นผู้ให้ข้อมูลทั่วไปจำนวน 5 คน เก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ. 2546 ถึง เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2547 โดยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม สัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ethnonursing data analysis

ผลการวิจัยพบว่าสตรีตั้งครรภ์ไทยมุสลิมในชุมชนที่ศึกษานี้มารับบริการดูแลครรภ์จากสถานพยาบาลใกล้บ้าน ร่วมกับดูแลครรภ์โดยใช้วิธีการแบบพื้นบ้านที่ปฏิบัติสืบต่อกันมา โดยรับรู้ว่าการดูแลครรภ์ที่ได้รับจากสถานพยาบาลและการดูแลครรภ์ด้วยวิธีการแบบพื้นบ้านต่างก็ช่วยสร้างเสริมสุขภาพเช่นกัน โดยการสร้างเสริมสุขภาพระหว่างตั้งครรภ์ด้วยการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านของสตรีตั้งครรภ์เป็นดังนี้ 1) ทำพิธีแนง 2) กินและหรือทา น้ำและ/หรือน้ำมันที่ผ่านการทำพิธีสวดขอพร 3) ฝากท้องและยกท้องกับหมอต้าแย 4) กินอาหารและสมุนไพร ได้แก่ กินผักผลไม้ กินน้ำแช่ดอกไม้จากเมกกะ กินรากไม้ 5) ปฏิบัติตามความเชื่อเกี่ยวกับการตั้งครรภ์ ได้แก่ ปฏิบัติตามความเชื่อทางศาสนา ปฏิบัติตามความเชื่อในการดำเนินชีวิตประจำวัน การใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านสร้างเสริมสุขภาพสุขภาพในระยะตั้งครรภ์ทำให้สตรีตั้งครรภ์สุขภาพ สบายใจ ซึ่งสตรีตั้งครรภ์หวังผลจากการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านเหล่านี้ใน 3 ลักษณะคือ 1) ให้คลอดง่ายและปลอดภัย 2) ให้ลูกไม่พิการและเป็นคนดี และ 3) ให้แม่และลูกสุขภาพสบายและแข็งแรง สำหรับการตัดสินใจใช้และหรือเลือกใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านใดๆ ของสตรีตั้งครรภ์จะขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ดังนี้ 1) ความเชื่อถือผู้

มีความรู้ความชำนาญและผู้มีประสบการณ์ 2) ประสบการณ์เดิม 3) ความสะดวกในการใช้ 4) ความสอดคล้องกับวิถีชีวิต และ 5) ความยืดหยุ่นในขนบธรรมเนียมประเพณีของคน ส่วนใหญ่

พยาบาลและเจ้าหน้าที่ที่มสุขภาพซึ่งรับผิดชอบดูแลสตรีตั้งครรภ์ไทยมุสลิม สามารถใช้ผลการศึกษานี้เป็นแนวทางสำหรับจัดบริการสร้างเสริมสุขภาพให้สอดคล้องกับสังคมและวัฒนธรรมมุสลิม

Thesis Title	Using Folk Wisdom for Promoting Health during Pregnancy: A Case Study of Southern Thai Muslim Women
Author	Miss Chintana Hanvattanakul
Major Program	Nursing Science
Academic Year	2004

Abstract

This qualitative research aimed to describe and explain the use of folk wisdom for promoting health during pregnancy of southern Thai Muslim women. The informants comprised of key informants and general informants. The key informants were 16 pregnant Thai Muslim women living in one southern community. They were selected by criterion sampling and snowball sampling. The general informants were five people referred by the key informants living in the same community. Data were collected from April 2003 to July 2004 by participant and non-participant observation, in-depth interviews and focus group. Data were analyzed by using ethnonursing data analysis.

Results of this study showed that pregnant Thai Muslim women were in favor of being cared for in the health station and using the local knowledge that has been passed from generation to generation. They acknowledged that both the service from the health station and the use of folk wisdom for pregnancy helped them to be healthy. The ways of using this folk wisdom were 1) to take part in a pregnancy ceremony – wishing them to be safe (locally called “nae-ngae”), 2) to drink and/or to bath in holy water and/or oil - may Allah bless you, 3) to receive prenatal care and to set the fetus in position by traditional midwife, 4) to eat food and herbs, to eat vegetables and fruit, to drink water sock flower from Mecca city, to eat tree roots, and 5) to practice according to religious and daily belief about pregnancy. The outcome expectations of using folk wisdom were 1) to give birth easily and safely, 2) for the baby to be in good physically and mentally, 3) for the mother and fetus be happy and strong. A consequence from using folk wisdom was to help pregnant Thai Muslim women feel comfortable and happy. Factors influencing the use of folk wisdom were 1) having confidence in the experiences, 2) having previous experience about using folk wisdom for pregnancy,

3) the convenience of using folk wisdom for pregnancy, 4) the harmony of using folk wisdom and their way of life, and 5) the firm belief in tradition and custom of most people in the community.

Nurses and health care team members who are responsible for taking care of Thai Muslims during pregnancy can use the result of this study as guidelines for promoting health care that is congruent with Muslim social life and culture.